

Stenograma conferinței: “Europa, destinată războiului” ținută de George Friedman la Consiliul Chicago pentru afaceri Globale

Numele meu este Nick Brian, sunt director de programe la "Chicago Council on Global Affairs" si va multumesc tuturor pentru prezenta Dvs aici, in aceasta seara.

Vreau sa profit de aceasta ocazie si sa-i urez "Bun venit" d-lui George Friedman in mijlocul nostru, cu atat mai mult cu cat acest lucru este o premiera.

De asemenea, as dori sa multumesc sponsorului nostru si celorlalti invitati si sa va salut pe toti ca atare.

Evenimentul din aceasta seara a fost posibil datorita sprijinului oferit de Consiliul de Membri, deci, daca nu sunteti inca membru, dar sunteti interesat sa deveniti membru, consultati staff-ul nostru, iar acestia vor fi foarte bucurosi sa va spuna ce aveti de facut.

Discutia din aceasta seara va fi inregistrata, sunteti bineveniti toti cei care va ocupati de acoperirea mediatica a evenimentului, dar o sa va rog sa va puneti telefoanele mobile pe "Silent".

Evenimentul nostru va fi disponibil pe net incepand de maine, inclusiv inregistrarile video.

Dupa program, cartea recent aparuta a lui George Friedman, "Flashpoints: The emerging crisis in Europe", va fi disponibila pentru Dvs, inclusiv insotita de autograful personal al autorului.

Pe urma, pe 12 februarie, economistul indian Subramanian Swamy va prezenta o lucrare despre tara sa, intitulata "India: a new deal for New Delhi".

Pe 24 februarie, fostul ambasador Chris Hill, asistent al Secretarului de Stat si specializat pe regiunea Asia de Sud-Est-Pacific, va tine o cuvantare despre provocarea numita Coreea de Nord.

Acestea fiind zise, va anunt o mica schimbare in program si, pana sa-i dam cuvantul d-lui George Friedman, ii predau microfonul presedintelui Fondului de Investitii, William Saterd, caruia ii urez "Bun venit".

Buna seara, doamnelor si domnilor, sunt onorat sa vi-l prezint pe George Friedman, insotit, iata, si de sotia sa, "Buna seara, Meredith!".

Dumnealui ne va vorbi despre schimbarile politice si de peisaj in ceea ce priveste securitatea in Europa.

De altfel, subiectul discutiei din aceasta seara, sunt convins, intereseaza pe multi, iar numai daca ne uitam in urma cu cativa ani, vom vedea ca au avut loc schimbari majore in Europa in ceea ce

priveste echilibrul si politicile de securitate ale statelor.

Exista acum conflicte armate in desfasurare, toate, deocamdata, in imediata proximitate a Uniunii Europene.

Mai precis, in Ucraina, in Libia, Irak, Ucraina.

Dar, sa nu uitam de anexarea Crimeii de catre Rusia, conflictul sustinut de Moscova in estul Ucrainei.

Dar, exista in interiorul Uniunii Europene, acolo unde exista imigranti musulmani, tendinta de radicalizare a acestora, in special in Franta si nu numai.

Exista si riscul ca, pe de alta parte, societatile europene sa raspunda acestor provocari prin promovarea de legi nationaliste si a altora neconforme cu democratia.

Pe urma, referindu-ne la Zona Euro, aceasta ramane slab performanta din punct de vedere economic, exista riscul decapitalizarii bancilor si tendinta de crestere negativa, ca si inregistrarea unor rate ridicate a somajului si slabirea monedei europene.

In plus, Uniunea Europeana se confrunta deja cu criza din Grecia.

Deci, sunt create toate conditiile pentru aparitia unui conflict?

De-abia astept raspunsul lui George Friedman la aceasta intrebare.

A venit, deci, momentul sa vi-l prezint pe George, pe care multi dintre Dvs il cunoasteti deja.

El este fost agent CIA, expert si analist financiar, precum si lider al think-tank-ului STRATFOR.

De altfel, dumnealui este consultat adesea de Agentia Nationala de Informatii in probleme de strategie, dar si expert si colaborator permanent al mai multor posturi TV de renume, ca CNN, Vox sau NPR si este autor al mai multor carti despre politica razboiului si a conflictelor dintre sistemele de informatii nationale si internationale.

Dupa parerea mea, George este cel mai inteligent si complet analist pe probleme de spionaj, economic sau de alta natura si, chiar in acest moment, va rog sa-mi permiteti sa vi-l prezint pe Dr. George Friedman.

*****

Va rog sa imi permiteti prin a incepe explicandu-va de ce anume am scris aceasta carte.

Sunt, cred eu, doua motive principale.

Primul dintre acestea se refera la faptul ca intr-o carte pe care am publicat-o in 2008, am scris ca Uniunea Europeana este o constructie care nu poate sa reziste.

Pe de o parte, sunt mandru ca am atras atentia asupra acestui lucru.

Daca moneda euro nu este stabila, atunci tot sistemul central devine instabil.

Vorbim, totusi, de o zona a carei PIB este chiar mai mare decat cel al Statelor Unite.

Euro a devenit, in mod evident, o moneda instabila si, de aici, am avut de-a face cu consecintele acestui lucru.

Mai este, insa, si un motiv personal.

M-am nascut in Ungaria si, atat viata mea, cat si a parintilor mei, a fost formata si modelata dupa geo-politica europeana.

Parintii mei s-au nascut cu putin inaintea izbucnirii Primului Razboi Mondial, iar fratii lor mai mari, ca si parintii lor, au luptat in acel conflict pe frontul anti-otoman, pe urma impotriva rusilor.

Pe urma, in perioada interbelica au fost convinsi ca toate aceste lucruri nu se vor mai intampla niciodata.

Atunci s-au si intalnit, s-au indragostit unul de celalalt si s-au si casatorit, avand chiar si propria lor afacere.

Pe urma, s-au trezit implicati in cel de-al doilea val geo-politic si provocat tot de Germania.

Fiind evrei, au reusit sa supravietuiasca lagarelor de concentrare si, in mod miraculos, tot restul familiei a reusit sa scape cu viata.

Ei bine, de data asta, sigur fiind ca tot raul s-a incheiat definitiv, si-au inceput o noua afacere.

Dar, Ungaria a fost ocupata de rusi, ma rog, de sovietici, americanii le-au devenit adversari, ceea ce a s-a numit ulterior Vestul avand frontiera la cateva sute de kilometri distanta.

Si uite-asa, din nou geo-politica a schimbat viata familiei mele.

Tatal meu simpatizase cu social-democratii in tinerete, dar de data aceasta nici macar nu mai era vorba despre politica.

De data asta, a ales non-implicarea, dar, pe vremea aceea, neutralitatea nu era deloc un lucru bun.

Fratele sau, spre exemplu, era comunist si membru al Serviciilor Secrete.

Nu vorbeau unul cu celalalt de vreo 30 ani, dar motivele certe erau ridicole; cred ca se certasera pe intelesul exact al celor 1844 Manuscrise din "Capitalul" lui Marx.

In fine, o familie tipica.

Toate aceste lucruri l-au condus pe tatal meu la concluzia ca cel mai bun lucru de facut era sa paraseasca tara.

Asa ca, in noaptea de 9 august a anului 1949, atunci cand eu eram un bebelus nou-nascut in varsta de sase luni, am fost adormit cu un medicament si ascuns bine intr-un cos imens, alaturi de sora mea mai mare.

In mod ciudat, pe ea nu o adormisera, era treaza.

Asa am trecut, pe ascuns, Dunarea, si am ajuns in ceea ce pe atunci era Cehoslovacia.

Din mai multe motive, pe vremea aceea acesta era drumul cel mai indicat catre libertate.

Erau vase cu graniceri care patrulau pe fluviu, plus soldatii inarmati cu mitraliere de ambele parti ale Dunarii.

A fost, sunt sigur, un moment in care viata noastra a atarnat de un fir pe par.

Dar, am supravietuit si am ajuns in America, iar viata mea de aici a fost influentata de Razboiul Rece.

Nu la modul dureros, insa, asa cum a fost influentata viata parintilor mei.

Vreau sa stiti ca, desi american, ma puteti considera texan, ceea ce face din mine sa fiu inca si mai american, daca puteti accepta acest lucru.

Si totusi, pana la varsta de 7 ani nici macar nu am vorbit engleza.

Culmea este ca acasa inca vorbesc in maghiara cu ai mei.

Deci, aceasta carte este si despre o intrebare fundamentala, iar aceasta este o chestiune personala.

Oare chiar tot ce a fost rau s-a incheiat in Europa cu adevarat?

Macelul care a inceput in 1914 s-a incheiat in 1945?

Sau totul a inceput la Roma, acum 2000 ani si, de fapt, nu s-a incheiat niciodata.

Iar raspunsul este crucial, pentru ca acest lucru a fost promis de Uniunea Europeana.

Pace si prosperitate, acesta este angajamentul luat de tarile membre.

Chiar l-am intrebat pe tatal meu de ce nu s-a intors niciodata in Europa, precizandu-i ca totul s-a schimbat.

Nu, nimic nu s-a schimbat in Europa, mi-a raspuns el.

Ei doar pretind acest lucru, dar e un lucru care nu s-a intamplat niciodata.

Deci, intrebarea pe care o ridica aceasta carte este: S-a schimbat intr-adevar Europa?

Dar, daca intr-adevar nu s-a schimbat, atunci ce urmeaza?

Aceasta este intrebarea existentiala a vietii mele, dar cred ca acest lucru va influenta vietile Dvs, indiferent de raspunsul la aceasta intrebare.

Europa a crezut intotdeauna in ceva.

A avut mereu ceva special, europenii au fost mereu deosebiti; si aici nu vorbim, desigur, despre ideea de unicitate pe care o promoveaza americanii.

Èxista un paradox in mijlocul caruia s-a creat Europa.

Europa este aceea care a inventat termenul de "umanitate", dar oare ce inseamna acest lucru?

Inaintea marilor cuceriri geografice, congolezii habar n-aveau de mongoli, dupa cum nici acestia nu stiau nimic de existenta aztecilor care, la randul lor, n-aveau nicio idee despre faptul ca exista si englezi pe glob.

Am trait pe parcele mici, separati unii de ceilalti.

Dar, brusc, europenii darama aceste ziduri si, in concluzie, se ajunge la un amestec de culturi.

Facand acest lucru, putem spune ca europenii au cucerit lumea intr-un fel in care nu se mai intamplase pana atunci.

Si asa s-a ajuns la ideea de umanitate pe care chiar ei au inventat-o.

De asemenea, au invins natura si au supus frigul si iernile severe.

Multe dintre crimele Europei pot fi iertate din aceste motive.

Deci, in final, Europa cucereste intreaga lume dar, si aici este paradoxul, nu s-a cucerit niciodata

pe ea insasi.

Europa a fost incapabila sa se uneasca.

Spaniolii au incercat acest lucru, francezii, germanii, chiar si englezii, intr-un fel, au incercat acest lucru.

Dar, nimeni n-a reusit sa faca din Europa o singura entitate.

Daca s-ar fi reusit acest lucru, atunci Europa ar fi controlat aceasta lume.

Si acest lucru nu s-a putut realiza pentru ca Vechiul Continent este divizat geografic.

Peninsule si insule, rauri si fluvii care nu curg pe unde trebuie, mări si lacuri intre ei si, totusi, este penultimul ca suprafata dintre celelalte continente.

Doar Australia este mai mica din acest punct de vedere.

Si chiar si asa, dupa mine, Australia nici nu prea este un continent ci, mai degraba, o insula mai mare.

Exista nu mai putin de 52 state suverane si, de-a lungul a trei ore de stat la volan poti auzi ca se vorbesc cel putin patru limbi diferite, chiar cinci sau sase, depinde de traseu.

Si asta, traversand tot atatea tari care se dispretuiesc una pe cealalta, exact la fel ca tatal si unchiul meu.

Cat de adanca este raca dintre europeni, acesta este un lucru care este imposibil de masurat si de stiut.

Asta, din cauza unor evenimente care s-au intamplat cu sute de ani inainte.

Mama mea, de exemplu, care era o femeie super de treaba, nu putea pronunta cuvantul "român" fara sa scuibe pe jos.

Mai rau, acest gest era considerat obligatoriu.

Invers, pentru români, cuvantul maghiar este echivalent cu "blestem" si il si pronunta ca sa sune ca un blestem.

Si ganditi-va ca este vorba despre doua tari care sunt acum membre ale Uniunii Europene.

Asa ca niciodata nu trebuie subestimata ideea de diferenta intre tarile Europei.

Norman Angell, care a fost un stralucit om de stat si a primit chiar Premiul Nobel pentru Pace, a

scris in anul 1910 o care pe care a intitulat-o "The Great Illusion".

In aceasta carte el a demonstrat fara nicio umbra de indoiala ca un razboi in Europa nu ar fi niciodata posibil.

Motivele erau faptul ca un razboi ar fi un dezastru economic, iar inter-dependenta si comertul erau atat intense, incat un conflict ar fi o imposibilitate din punct de vedere practic.

Desigur, omul era englez si, ca orice englez care se respecta, avea convingerea ca nimeni nu ar putea sa intreprinda ceva fara a avea ideea de profit in cap.

Dar, in 1914 s-a intamplat un lucru extraordinar nu prin faptul ca era o noutate, ci prin faptul ca era total neasteptat.

Fapt este ca Europa s-a aruncat in aventura razboiului atat de mult, incat in septembrie 1914, in batalia de pe Somme, au murit, doar in aceasta batalie, 600.000 oameni; si asta, in numai o saptamana.

Ei bine, europenii nu au spus nici pâs; iar razboiul a continuat.

Dar, razboiul nu a continuat inca patru ani, ci 31.

Intre 1914 si 1945 au decedat 100 milioane de cetateni europeni.

Chipurile, din motive politice.

Razboaie, holocausturi, infometari deliberate, purificari etnice, conflictul civil din Spania alte si alte conflicte mai mici, care pareau a fi fara sfarsit.

Practic, in 1945 Europa si tot ce a insemnase civilizatia ei incetase sa mai existe si este clar ca nu neaparat din cauza celor doua razboaie, ci ca rezultat al acestei serii nesfarsite de orori.

Mai mult decat atat, si-a pierdut suveranitatea.

Partea de Est a fost ocupata de URSS, iar partea de Vest de catre americani.

Fiecare dintre aceste doua forte de ocupatie i-au tratat intr-un mod diferit pe oameni.

Dar, cele doua teritorii au fost considerate ca un fel de dominioane.

Decizia de a declansa un razboi atunci cand se traverseaza o perioada de pace fusese luata la Berlin, Paris, Roma sau Londra.

Acum, aceste decizii nu puteau fi luate decat la Washington si la Moscova.

Dar, aceasta problema a fost tratata extrem de responsabil de sovietici si de americani, nu asa cum o facusera inaintea lor tarile europene

Ocaziile de a declansa un razboi au fost nenumarate, dar, totusi, acesta nu a inceput niciodata.

Va reamintesc, insa, ca tot europenii sunt cei care au spus despre americani ca sunt doar niste "cowboys". (tarani, adica)

Imaginati-va ca in 1914 sau in 1939 ar fi existat deja arme nucleare.

S-ar fi purtat oare cu manusi europenii, asa cum au facut americanii si sovieticii?

Multumesc lui Dumnezeu, aceasta este o intrebare la care nu vom avea niciodata un raspuns, dar eu ma indoiesc ca raspunsul ar fi afirmativ.

Timp de 31 ani Europa nu a facut decat sa se distruga pe sine, parcurgand drumul de la organizarea imperiala la pierderea de sine.

Deci, aceasta chiar ii face pe europeni sa fie unici.

Asa a aparut ideea de Statele Unite ale Europei sau Europa Unita.

Trebuie precizat, insa, ca ideea le-a venit europenilor tocmai de la americani, atunci cand Planul Marshall s-a incheiat si s-a vazut ca si-a atins scopul.

Totusi, intr-o prima faza, atunci cand li s-a sugerat sa se uneasca pentru a-si atinge mai usor scopurile, europenii au strambat din nas.

Francezii au motivat prin faptul ca nu vor sa lucreze impreuna cu germanii, englezii ca nu au de gand sa colaboreze cu francezii si toti la un loc aveau un dinte impotriva italienilor.

Acesta este un lucru foarte important, dar europenii sufera de amnezie si pretind ca nu stiu nimic despre faptul ca la inceput au fost total impotriva uniunii.

A fost nevoie de santajul americanilor ca sa se puna pe roate ceea ce s-a numit initial Comunitatea Carbului si Otelului.

A fost o poveste intreaga si sa stiti ca nu de la europeni veti afla de existenta acestei povesti.

Si totusi, pana la urma, europenii au luat ideea, au facut sa para ca venea de la ei si lucrurile au evoluat din ce in ce mai bine pana s-a ajuns la semnarea, in 1992, a Tratatului de la Maastricht, lucru care a fost facilitat inclusiv de prabusirea Uniunii Sovietice.

Se implineau 500 ani de la inceputul cuceririi lumii, iar Tratatul promitea membrilor sai pace si

prosperitate.

Va reamintesc ca Declaratia de Independenta a Statelor Unite promitea oamenilor o viata implinita, libertate si un drum catre fericire.

Totusi, din niste puncte de vedere, sunt diferente profunde intre cele doua documente.

Unul dintre ele vorbea despre datoria morala de a deveni cineva, in timp ce, pe de alta parte, celalalt oferea ceva concret.

Adica, vorbea despre faptul ca esti dator sa incerci sa fii fericit, dar nu promitea fericire ca atare, dar europenii le-au promis simultan pe amandoua.

Dar, toata problema consta intr-un fapt foarte simplu.

Ce se va intampla, totusi, daca pur si simplu, nu poti deveni prosper?

Daca, totusi, esti condamnat ca prosperitatea sa te ocoleasca pur si simplu?

Din 1992 pana in 2008, nu s-a pus aceasta problema. Am avut parte de una dintre cele mai prospere perioade ale istoriei.

Toti beneficiau de starea buna a economiei si europenii nu au fost nevoiti sa-si puna problema: ce se intampla cu mine eu daca sint sarac?

Toate acestea s-au schimbat in sapte saptamani in 2008. Pe 8 august 2008, Rusia a invadat Georgia. Asta e foarte important.

In primul rand avusese loc un razboi cumplit in Europa in anii 90, in Iugoslavia, soldat cu o suta de mii de morti, dar europenii pretinsesera ca iugoslavii nu erau chiar europeni.

Dar iata, Rusia, in mod limpede temperata de Razboiul Rece, cel De-al Doilea si Primul Razboi Mondial, se considera ca este angajata intr-o strategie de tip pompier, invadand Georgia.

Dintr-o data istoria se repeta. Ideea ca trecuseram de aceasta etapa, ne-a revenit in minte. De ce rusii au invadat Georgia? Nu le pasa neaparat de Georgia.

Nu era pentru ca Putin il ura pe Sakaşvili, toata lumea il ura pe Sakaşvili. Dar nu-i vorba despre asta.

SUA au pus in scena o serie de revolutii "colorate" pe teritoriul ex sovietic. Una dintre acestea a fost in Ucraina- Revolutia Portocalie.

Rusii au vazut in aceasta Revolutie Portocalie intentia americanilor de a distruge Federatia Rusa.

Din ce alt motiv SUA ar fi sustinut protestatarii? In acel moment, Statele Unite erau implicate

(blocate) in actiuni in Irak, Afganistan, Mali si in alte locuri.

Scopul invaziei Georgiei, un aliat al SUA, a fost pur si simplu pentru a spune: Iata cat valoreaza garantiile SUA.

A fost un avertisment pentru Ucraina: vreti sa fiti aliatii Americii? Si georgienii au fost. Sa va fie de bine.

Este foarte important acest aspect cand vine vorba de Ucraina, pentru ca aceasta este originea acestei lupte continue din Ucraina si care nu se va termina atat de repede.

De asemenea, obliga Europa sau cel putin o parte a ei sa revina la ideea ca problema ruseasca nu a fost definitivata. Pur si simplu a fost pusa intr-un fel diferit.

La sapte saptamani dupa invazie, a cazut Banca Lehman Brothers, si o data cu caderea acesteia, perioada in care lumea a functionat intr-un anumit fel s-a schimbat, s-a terminat.

Pentru SUA, aceasta este a patra criza de acest tip, de la cel De-al Doilea Razboi Mondial. A fost criza obligatiilor municipale din anii 70, criza datoriilor din Lumea a Treia si preferata mea, daca ar fi sa aleg una, criza creditelor ipotecare si acum asta.

Si toate s-au incheiat in acelasi fel in SUA, a fost un tipar. Mai intai a existat o lipsa de reponsabilitate generala, chiar si la nivel individual in lumea finantelor.

Acest lucru era urmat de un plan de salvare guvernamental, intr-o forma sau alta, Resolution Trust Corporation, "Obligatiunile Brady".

Apoi, acest lucru a fost urmat de faptul ca institutiile financiare au acceptat planul de salvare si au acuzat guvernul de iresponsabilitate.

E un joc incantator. Mereu mi-a placut si este esentialmente american.

Numai americanii rezolva problema prin oameni ca Bernanke, Paulson si alti opt bancheri, care stau inghesuiti intr-o camera, duminica dupa amiaza, implorand, certandu-se si zbierand si incalcand Dumnezeu stie cate legi pentru a gasi o solutie.

Na a fost o solutie buna, dar a fost o solutie.

Si dupa aceea am inceput sa vedem problema europenilor. Nu era nicio camera in care sa tina o sedinta.

Nu e vorba ca erau doar opt bancheri ci erau vreo 25 de ministri, trezorieri, Sefi ai Bancii Nationale.

Nu era nicio coerenta si nicio experienta de a rezolva acest tip de probleme.

Felul european de a rezolva problemele era convulsiv si violent. Europeanii nu aveau proceduri

pasnice, chiar si ilegale pentru rezolvarea problemelor.

Istoria Europei inseamna rezolvarea conflictelor prin spasme violente, europenii nu aveau proceduri pasnice pt rezolvarea problemelor.

Deci Europa, spre deosebire de SUA, a inceput sa aluneze intr-un abis. Primul abis a fost criza americana a creditelor ipotecare.

Am fost in Europa sa imi spuna bancherii europeni cat de iresponsabili au fost bancherii americani vanzand credite ipotecare, iar eu le-am spus, "hei, derbedeule, tu le-ai cumparat!"

Asta nu pare sa nu fi intrat in mintea europeana, dar e un moment placut.

Dar in confruntarea cu criza ipotecara, Europa a decoperit un defect de baza, si acel defect era Germania. Si problema in Germania nu era numai ca era a patra economie mondiala, dar exporta echivalentul a 50% din PIB, dintre care jumatate mergea catre zona europeana de liber schimb.

Fara asta , economia de export germana, care depasise in dimensiune economia interna, ar fi alunecat in recesiune. Era inevitabil.

Ei au facut ceea ce trebuia sa faca , au creat aceasta Uniune Europeana ca o oportunitate pentru ei.

Construind o zona de liber schimb in jurul unei economii masive este ca si cum ai construi un sistem solar in jurul unei gauri negre.

SUA este un importator net, dar imaginati-va ca SUA ar exporta jumate din PIB catre restul lumii, iar jumate din acesta catre Mexic si Canada, care ar fi conditiile.

Asta a trebuit sa faca Germania.

Exista doua versiuni a ceea ce s-a intamplat. Una este cea germana si cealalta este cea greceasca.

Versiunea germana este ca exportul nemtesc a fost rezultatul unei mari eficiente, care a satisfacut nevoile Europei si ca aceasta criza fost cauzata de iresponsabilitatea europenilor din sudul continentului prin imprumutarea unor sume mari pe care nu au putut sa le plateasca inapoi.

Versiunea greceasca este ca criza a fost cauzata de dependenta germanilor de exporturi si de manipularea de catre Germania a UE pt a maximiza aceste exporturi.

Euro a fost situat undeva la limita prevenirii inflatiei in Germania, in timp ce facilita comertul german, dar, bineinteles, sudul Europei avea nevoie de un Euro mai ieftin, ca sa poata exporta.

Regulile de la Bruxelles au fost create în așa fel încât businessurile mici erau greu de finanțat.

Și, în primul rând, legile țărilor erau de așa natură încât raportul risc/profit nu prea avea sens. În cealaltă parte a ecuației, falimentul așa cum îl știm aici nu este la fel în Europa.

Când angajezi o persoană în Europa, nu îl angajezi, ci îl adopți, vine cu tine acasă, se uita în frigiderul tău.

De asta nu e niciun motiv ca Siemens, de exemplu, să aibă o tinta majoră. Marile companii europene, modelate din anii 50, nu s-au restructurat niciodată, nu au simțit niciodată pericolul unui Google sau Microsoft care să le provoace, un echipament digital nu s-a prăbușit niciodată în HP, care să continue un eventual efect de domino.

Sistemul de bunăstare german depinde într-un final de aceste corporații. Siemens este precum General Motors în anii 50.

Operează ca într-un univers fără competiție și poate angaja un număr mare de oameni în termeni foarte favorabili.

Dacă Siemens are nevoie să concureze cu o companie tehnică în creștere din Macedonia, nu și-ar permite.

Așa că nemții i-au condamnat pe greci (în versiunea pe care o descriu elenii) pentru sistemul lor de bunăstare, iar grecii zic că au plătit pentru el în măsura în care au putut.

Voi că susțineți firmele prin exporturi masive aici procedați corect?

Cine are dreptate? Nu are importanță. Nu pot trăi împreună.

Nu-i de mirare, deci, că piața neagră a mers și merge destul de bine. Cunoșc un tip care este arhitect în Grecia și care câștigă cam 3.000 \$ pe lună și care acum mai primește abia vreo 800.

Evident, după declanșarea crizei. Somajul a crescut brusc și a crescut gradul de sărăcie a populației.

Atunci când aparții clasei de mijloc și ai un job calificat, atunci când îți pierzi casa, îți pierzi speranța în tot ceea ce ai fost învățat să faci ca să duci o viață decentă... este clar ce poate aduce cu sine.

Gândiți-vă la un somaj de 50% printre cei de 25 ani. Așa ajungi să intri într-o lume în care nu te-ai fi gândit niciodată că ai putea să intri.

Pentru o perioadă, te gândești că este doar o chestie de moment, că nu este definitiv. Dar, după 6-7

ani realizezi ca deja situatia nu mai este temporara.

Adica, "mi-am pierdut jobul la 43 ani, acum am deja 50. Lucrurile nu au cum sa mearga mai bine, asta e viata mea de acum inainte".

Si acesta este punctul periculos. Pentru ca in Europa secolului trecut, in anii 20, germanii au trecut prin acest punct si au cautat o explicatie.

Evident, au cautat un om care sa-i conduca si, bineinteles, asa a aparut micutul acela cu mustata.

Ei bine, omuletu' chiar era convingator. Una dintre chestiile pe care americanii nu le inteleg, iar europenii cu atat mai putin, este faptul ca in prezent avem de-a face cu o catastrofa sociala in Europa.

In Europa, liderii politici au fost atat de obsedati de sanatatea bancilor, incat au crezut ca daca bancile vor fi functionale, iar ca pentru asta trebuie refinantate, atunci vor fi si sigure.

Dar, nu este asa. Pentru ca cel mai mare pericol pentru un magnat financiar inseamna funie sau glont.

Si prin asta vreau sa spun ca in istoria Europei e ceva traditional ca asemenea probleme sa se rezolva intr-un fel mai special.

Adica, fie prin blesteme la adresa marii finante, fie prin lichidarea fizica a acestora, ca in Rusia, rareori ajungandu-se la negocieri si la o intelegere.

Ceea ce este clar este faptul ca exista o mare masa de tineri educati si inteligenti, dar saraciti la maxim.

Acestia nu mai au nicio incredere in sistemul actual si uite ca asa au votat in Grecia pentru venirea la putere a stangii radicale.

Dar, mult mai periculos mi se pare faptul ca in Europa a reaparut nationalismul economic. Adica, au salvat Bancile Nationale din fiecare tara dandu-le bani, astfel incat nicio alta tara, nici macar Germania, sa nu poata profita de caderea acestora.

Desi in esenta este un lucru bun sa-ti protejezi compatriotii, de fapt acum ii controleaza. In majoritatea tarilor din Europa se remarca o recrudescenta a extremei drepte.

Si totusi, ceva au in comun, atat stanga cat si dreapta. Refuza sa plateasca.

La un moment dat, asa cum s-a intamplat cu companiile aeriene in America, poate ca este mai bine sa iti declari falimentul si sa te pui sub protectia legii referitoare la acest punct.

In felul acesta, creditorii au o sansa.

In schimb, raspunsul politic a fost aparitia brusca a unor partide de tip "Podemos" nu numai in Spania, ci chiar si in Anglia, si toate au in comun ideea anti-europeana.

Mai mult, Frontul National din Franta, Partidul UKIP din Marea Britanie sau sus-numitul Podemos din Spania pretind ca tarile lor o duceau mult mai bine inainte de a se fi creat Uniunea Europeana.

Dar, sentimentul predominant este cel de ura. Toti ii urasc pe germani, pentru ca tara lor este mama tuturor relelor, asa cum s-a intamplat si in trecut, ungerii ii urasc pe romani samd.

Mai rau, chiar in interiorul tarilor membre au aparut astfel de sentimente. Ganditi-va ca 45% dintre scotieni au votat pentru independenta de Marea Britanie.

In Belgia, valonii ii urasc pe flamanzi, catalanii vor sa paraseasca Spania si sa-si declare propriul stat, nordul Italiei vrea sa se separe de regiunea saraca din sud, ungerii din Romania vor si ei sa se separe etc.

Si asa este pentru ca Europa n-a avut niciodata un crez comun. Pentru a fi o natiune, trebuie sa ai un crez. Atunci cand a izbucnit criza, noi, texanii, am strigat "La naiba cu New York si cu Wall Street", pentru ca asta ne defineste pe noi ca americani si acesta este crezul nostru.

In Europa dintotdeauna au fost limbi diferite si culturi diferite si de-aceea constructia Uniunii Europene pare sa fie atat de artificiala.

La urma urmei, chiar si noi, atunci cand am creat Statele Unite, tot din niste state suverane am creat uniunea. Si chiar si aici, la un moment dat, Sudul a vrut sa iasa din confederatie.

Iar aceasta problema s-a rezolvat doar prin Razboiul Civil si prin batalia de la Gettysburg, dar si prin conferinta si discursul lui Lincoln din acelasi razboi.

Acolo s-a decis ca nici nordul nu poate domina sudul, dar nici sudul nu are dreptul sa-si impuna punctul de vedere asupra nordului.

Dar, cine credeti ca ar fi in stare sa moara pentru si in numele Uniunii Europene? Cine si-ar da viata pentru o entitate care nu a reusit sa ofere nici pace, nici prosperitate? Noi luam ca date adevarurile (din declaratia de independenta a SUA -n.r.) astea, ca oamenii au fost creati egali. Există un principiu moral în spatele uniunii statelor americane: bun, rău sau indiferent, depinde cum îl privești. UE este o construcție prudențială pură, adică o afacere bună. Sloganul este "Intră în Uniunea Europeană, fă bani, nu vei fi încorporat în armată"(râde).

Acum, de exemplu, est-europenii si-au dat seama ca vechilor europeni nu le pasa ca frontierele

lor sunt amenintate. Romania, Polonia sau Ungaria stiu foarte bine ca, in schimb, americanilor le pasa.

Si ca nu vor rata ocazia de a intra intr-un nou conflict doar pentru ca sunt departe. (rasete)

Da, americanilor le pasa. Si am calatorit mult in Romania, Polonia si Ungaria, credeti-ma.

Guvernele si oamenii de acolo si-au dat seama ca tot ceea ce pot face europenii impotriva Ursului Rusesc sau oricarui altui pericol este sa impuna sanctiuni economice si atat.

De ce? Pentru ca nu avem armata, uite de-aia.

Pai, nu poti mentine o tara in care estul, marginile si litoralul nu pot conta, in caz de pericol, pe ajutorul centrului.

Uniunea Europeana nu este o tara, este doar un teritoriu pe care exista foarte multe tari separate si unde se poate face un business de succes.

Dar, declaratia politica de baza "Aici este Europa" nu este decat o declaratie geografica si atat.

Nu este o declaratie morala, nu reprezinta nici macar o explicatie in scris a ceea ce au reusit sa construiasca si cu atat mai putin un adevar in sine.

Ei bine, am parasit entuziasmul dintre 1992 si 2008 si ne-am trezit intr-o alta realitate. Acea care spune ca Europa este cel mai mic continent, cu exceptia Australiei, sunt 52 state suverane acolo si toate au amintiri urate unele despre celelalte.

Ce se intampla in Europa? Unii ar spune ca nimic nu se intampla in Europa pentru ca ei cred sincer ca nu se intampla absolut nimic rau in Europa.

Dar, ascultati putin focurile de artilerie din estul continentului. Acelea sunt trompetele care anunta viitorul.

Ne oprim aici. Astept intrebarile Dvs.

1. D-le Friedman, daca ati fi membru al guvernului ucrainean, ce ati face in situatia data? Ati privi catre Europa, despre care Putin spune ca este la originea crizei, ati alege un drum independent, ce ati face?

Problema se pune diferit in functie de faptul ca esti fie vorbitor de rusa, fie esti vorbitor de ucraineana. Pentru ca in Ucraina sunt si unii, si altii. Teoria ca vorbitorii de limba rusa doresc autonomie pentru ca ar fi, chipurile, discriminati de majoritate, pica din start. Ucrainenii nu doresc o federatie. Nu va ganditi la Ucraina ca la Quebec. Da, acolo francofonii sunt separati oarecum

de anglofoni, dar au raman intr-un stat comun. In Ucraina, drumul catre federalizare este drumul catre disparitia statului. Hai sa presupunem ca esti ucrainean si ca te adresezi singurei tari care te-ar putea ajuta, iar aceasta este SUA. Uite, chiar saptamana trecuta, generalul Hodges, comandantul trupelor americane stationate in Europa, a vizitat Ucraina, unde i-a decorat pe militarii ucraineni care se antreneaza sub comanda unor specialisti americani. Conform protocolului militar, aceste decorații nu pot fi acordate de străini. Acesta este un gest care inseamna ca acei soldati ucraineni sunt ai lui, e armata sa. Pe urma s-a deplasat in tarile baltice, in Polonia, in Romania si in Bulgaria. In toate aceste tari, Statele Unite au avut o initiativa separata, total independenta de NATO. Si asta pentru ca NATO are drept de vot in luarea deciziilor de 100%. Orice țară poate bloca orice inițiativă: Turcia își va folosi dreptul de veto doar ca să arate că poate (râde).

In practica, SUA este pregatita sa organizeze un cordon sanitar impotriva Rusiei. Rusii stiu acest lucru si sunt convinsi ca SUA doreste sa faramiteze actuala Federatie Rusa. Eu nu cred asta, mai degraba e ca-n fabula care zice ca "nu vrem sa te ucidem, vrem doar sa te ranim un pic". Si uite-asa, vechiul joc incepe din nou. Romanii, ungurii sau polonezii au trait intr-un Univers absolut diferit decat cel al germanilor sau cel al spaniolilor, ii poti intreba acest lucru si iti vor raspunde. Deci, daca as fi ucrainean, as face exact ceea ce si fac deja. Adica, sa incerc sa-i implic pe americani si sa-i trag aproape.

2. Intr-o carte mai veche de-a Dvs, aparuta acum 10 ani, erati destul de pesimist in privinta Europei de Vest, dar spuneati ca tarile care au un viitor si care trebuie urmarite sunt Polonia, Turcia si Japonia. E vorba de evolutia din acest secol. Mai considerati inca valabile aceste afirmatii, acum, in lumina a ceea ce s-a petrecut in ultimii 10 ani?

De exemplu, am spus undeva ca Ucraina se va rupe, dar au ma gandeam cam la anul 2015. De fapt, timpul strict este ceva relativ, am crezut ca anumite evenimente se vor produce mai curand decat s-au petrecut pana la urma. Am mai prezis si ca Rusia se va dezintegra, undeva catre anul 2020. De fapt, le-am dat prea mult timp ucrainenilor. In circumstantele actuale, ma gandesc altfel la Rusia. Colecteaza bani pe care ii dau preferential regiunilor, cam ceea ce se petrecea in perioada Eltin. Cred ca procesul de saracire a populatiei va continua, iar peste 3-4 ani am putea vedea niste chestii concrete petrecandu-se pe acolo. De fapt, cu cat sunt mai saraci rusii, cu atat devin mai periculosi. Asa cum mi-a zis un rus, "voi n-ati fost in stare sa preziceti ca vom invinge Wehrmacht-ul, dar noi am facut-o. Voi va ganditi la altii ca la voi insiva, noi nu lucram in felul acesta. Veti vedea c-o vom scoate la capat". E un punct de vedere, dar nu cred ca avea dreptate in totalitate. Ganditi-va doar la preturile in continua scadere ale titeiului. Eu nu cred ca Rusia va supravietui in aceasta forma. De aceea, eu consider ca Polonia va juca un rol din ce in ce mai important. Ma refer acum la faptul ca o sa aiba un cuvânt de spus in afacerile Europei. Turcia a tot evitat sa se implice in Siria si in Iraq, dar o va face in final. Iar Japonia este deja o putere

majora in Asia de Est. Armata Japoniei, desi lumea nu stie, este bine pregatita si mai numeroasa decat armata Marii Britanii, iar aviatia lor exceleaza. In plus, nu au oameni care sa traiasca mizer, ca in Bolivia. Deci, nu vad niciun motiv sa cred ca predictiile mele au fost gresite, doar timpul este cel care a fost si va fi altul. Am avut dreptate inclusiv referitor la faptul ca America va ramane puterea dominanta si ca economia ei se va reface cel mai rapid dupa criza din 2008.

3. In ultimii 50 ani, Europa s-a bazat pe Statele Unite in ceea ce priveste apararea. Care sunt implicatiile acestui pacifism intr-un viitor apropiat?

Asta este o problema care trebuie judecata de catre tarile Europei in parte. Dar, nu vad ca posibila izbucnirea unui razboi in interiorul Uniunii, singurul focar posibil fiind la frontierele Rusiei cu ceea ce se numeste peninsula Europa. Mai degraba, sunt uimit de amploarea si de numarul ridicat al fortelor secesioniste care actioneaza in interiorul Uniunii Europene in acest moment. Poate, un razboi civil, dar in interiorul statelor membre, nu intre ele. Cand ii aud pe catalani blestemandu-i pe castilieni, imi amintesc ca am mai auzit asta si in trecut. Dar, o extrem de mica posibilitate exista si in Statele Unite, nu putem exclude total o asemenea varianta. Cred ca Europa nu va reveni la perioada anilor '30, ci va redefini ideea de umanitate. Europeanii vor avea parte de razboaie, de pace, isi vor trai vietile. A fost razboi in Iugoslavia, acum este razboi in Ucraina, dar cu siguranta nu vor mai fi niciodata 100 milioane de morti ca in secolul trecut. In ceea ce priveste relatia cu SUA, ea nu exista. Noi, americanii, avem relatii cu Romania, cu Franta, nu avem relatii cu Europa.

4. Este, intr-adevar, extremismul musulman principala amenintare pentru SUA si ce evolutie va avea in viitor? Va muri de la sine sau va continua sa existe si sa progreseze?

Este o problema a SUA si trebuie tratata ca atare, dar cu masura. Ganditi-va ca politica SUA s-a bazat pe relatiile cu Rusia si cu Germania, care, de-a lungul timpului, au fost singurele amenintari grave pentru securitatea noastra. Acum, in aceasta privinta, orice am face este degeaba. Sigur vor fi si alte atentate. In orice caz, cred ca daca vom continua sa ducem aceeași politica fata de terorism si implicatiile sale asa cum am facut-o dupa 11 septembrie, care este bazata pe excluderea celorlalti, vom da gres de-a binelea. Noi vrem doar sa ne asiguram ca armatele lor vor lupta doar cu nisipul sub talpi, dar ei exact asa sunt obisnuiti sa lupte dintotdeauna. Totusi, o asa- zisa buna guvernare vrea sa dea asigurari propriei populatii, din cand in cand, ca face tot posibilul pentru a preveni noi atacuri de acel gen. De fapt, as compara Statele Unite cu un pusti de 15 ani. Cam depresiv... Dimineata, numai pace si armonie, iar seara are idei de suicid doar pentru ca prietenul cel mai bun nu-l mai place. Suntem un imperiu de foarte putina vreme. Nici macar nu vrem sa ne gandim la noi insine ca la un imperiu. Trebuie foarte mult timp pana sa se ajunga la maturitate. Lui George W. Bush nu i-a trecut niciodata prin cap ca mandatul sau de presedinte va ramane pe veci legat de atentatele de la New York si, bineinteles, ca nu va

avea habar despre cum trebuie sa raspunda.

5. Tinand cont de slabiciunile Europei de Est sau ales Asiei, este oare o idee buna sa tot impingem mai departe si din ce in ce mai mult frontierele imperiului american sau asta se face pentru ca lumea sa uite de problemele interne?

Statele Unite au un interes fundamental: să controleze toate oceanele lumii. Din cauza acestui detaliu, noi îi putem invada pe alții, dar ei nu pot să ne invadeze pe noi. Este un lucru foarte frumos. Menținerea controlului spațiului și al mărilor este fundamentul puterii noastre. Cea mai bună cale pentru a distruge o flotă inamică este prin a nu permite ca flota să se construiască. Ca britanicii să se asigure că nimeni nu le va contesta supremația pe mare, i-au pus pe europeni să se bată între ei. Eu aș recomanda politica adoptată de Ronald Reagan, în ceea ce privește Irakul și Iranul: a finanțat ambele părți astfel încât să se bată între ele și să nu se lupte cu noi. Sigur că nu este moral, este cinic, dar a funcționat. SUA nu pot ocupa spațiul Euro-Asiatic. În momentul în care primul bocanc calcă pe teren, vom constata că suntem complet depășiiți numeric. Putem învinge o armată, dar nu putem ocupa o țară ca Irak-ul. Ideea că o armată de 130.000 de oameni poate ocupa o țară cu populație de 25 de milioane..Rația între numărul polițiști și populație în Manhattan era mai ridicată (decât cea dintre soldații americani și populația Irakului -n.r.)...Nu avem abilitatea aceasta, dar avem posibilitatea: să susținem diferite surse de putere astfel încât să se concentreze pe ei înșiși, cu susținere politică, economică, consilieri...și în extremă instanță, să facem ceea ce am făcut în Vietnam, Afganistan și Irak: atacuri de stricăciune(spoiling attack). Un astfel de atac nu are rolul de a învinge inamicul, ci de a-i strica echilibrul. Ceea ce am făcut în toate aceste războaie, spre exemplu în Afganistan, a fost să dezechilibram inamicul.

Greșeala pe care o facem este după ce i-am dezechilibrat, pentru că suntem copii și proști, a fost că în loc să zicem 'am făcut o treabă bună, să mergem acasă', noi am zis: 'A fost ușor, de ce să nu construim o democrație'? Acesta a fost momentul DEMENTEII. Răspunsul, pe scurt, este acesta: SUA nu pot interveni constant în zona euro-asiatică. Trebuie să intervină selectiv. Ca măsură extremă, atunci putem trimite soldați americani. Dacă trimitem soldați, trebuie să înțelegem clar care este misiunea lor, s-o limităm la asta și să nu dezvoltăm tot felul de fantezii. Ca și Imperiu, nu putem ocupa toate țările. Marea Britanie nu a ocupat India, ci a pus diferite state să se lupte între ele. Romanii nu au trimis armate numeroase peste tot, au pus regi marionetă, care erau responsabili să mențină pacea. Imperiile care au guvernat direct, așa cum a făcut-o Imperiul Nazist, au eșuat. Trebuie să fim inteligenți. Dar problema noastră este alta: noi nu suntem pregătiți să admitem că suntem un imperiu.

Nimeni nu a ocupat permanent, Rusia. Dar Rusia a avansat mereu spre Vest. Întrebarea care se pune pentru ruși, este: vor reuși să păstreze o zonă tampon, care e cel puțin neutră sau Vestul va

penetra atât de mult în teritoriul Ucrainei încât vor ajunge la 90 de kilometri de Stalingrad și 450 de km de Moscova? Pentru Rusia, statutul Ucrainei ține de amenințarea existențială și rușii nu pot renunța la acest teritoriu. Pentru SUA, în cazul în care Rusia reușește să păstreze Ucraina, întrebarea este: unde se va opri? De aceea, nu este un accident că generalul Hodges vorbește despre poziționarea de trupe în România, Bulgaria, Polonia și Țările Baltice. Este vorba despre acel "Intermarium" (federație la care urmau să adere Țările Baltice, Polonia) Finlanda, Belarus, Ucraina, Hungaria, România, Yugoslavia și Cehoslovacia), coridorul de la Baltică la Marea Neagră la care a visat Piłsudski (lider al Poloniei în perioada interbelică –n.n.). Asta este soluția pentru SUA.

Nu știm ce face Germania, asta e problema. Cât timp SUA își construiesc cordonul sanitar de care vorbeam, dar nu în Ucraina, ci la Vest de ea, nu știm poziția Germaniei. Germania este într-o poziție ciudată. Fostul ei cancelar, Gerhard Schroder este în conducerea Gazprom. Germanii înșiși nu știu ce să facă. Germania trăiește din exporturi, Rusia poate lua o parte din ele, dar dacă Germania pierde zona de liber schimb, trebuie să construiască o alternativă. Pentru SUA, teama primordială este ca tehnologia și capitalul german să ajungă împreună cu resursele naturale și umane ale Rusiei. Este singura combinație care a terifiat SUA de sute de ani. SUA și-au pus cărțile pe masă: este vorba de linia de la Marea Baltică la Marea Neagră. Rusia și-a pus și ea, mereu cărțile pe masă: trebuie să existe o Ucraină cel puțin neutră. Cine poate să-mi spună ce va face Germania, îmi va spune ce se va întâmpla peste 20 de ani. Problema e că Germania nu s-a hotărât ce vrea să facă. Asta e Germania, dintotdeauna: enorm de puternică, economic, dar fragilă geo-politic. Din 1871 aceasta este chestiunea germană și a Europei. Acum se pune din nou. Și nu știm cum s-o abordăm, pentru că nu știm cum vor proceda ei.

